

ZÁVER

„ Už storočia sa traduje: lepší je ten, kto číta knihy, od čítajúcich je lepší ten, kto si pamätá prečítané, od pamätajúcich je lepší ten, kto rozumie obsahu, od rozumejúcich obsahu je lepší ten, kto vie konať!“

(Manju Svajambhuva – indický mysliteľ)

K problematike ľudskej sexuality existuje v súčasnosti pomerne bohatá ponuka odbornej i populárnej literatúry. Pre učiteľskú prácu však nie je rozhodujúce množstvo dostupných titulov, ale kvalita. Aj preto vznikla naša kniha. Veríme, že bude zdrojom informácií pre odborný a osobnostný rast učiteľov/liek - sprievodcov/kýň detí na ceste k sebazoznaniu a uvedomeniu si vlastnej identity, vrátane sexuálnej.

Nebojme sa, že naše deti dostanú niektorú informáciu o sexualite predčasne. Obávajme sa skôr toho, že by potrebnú informáciu nemuseli dostať včas. Povzbudzujme ich, aby sa nebáli klásť dospelým otázky týkajúce sa sexuality. Majú právo vedieť všetko, čo ich zaujíma.

Nenechajte sa odradiť! Všetkým odvážnym a pripraveným želáme veľa chuti, odhodlania a mnoho zaujímavých a úspešných stretnutí s deťmi aj ich rodičmi. Dúfame, že pri tom pomôže aj naša príručka.

Kolektív autorov a autoriek

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- AIDS. Nevedomosť zabíja. Informačný leták. Bratislava, Nadácia Perspektíva bez vročenia.
- Alexová, S. – Vopel, K. W. : Nechaj ma, chcem sa učiť sám. 1. – 4. diel. Bratislava, SPN 1992.
- Artlová, M.: Puberta je, kedy začínajú s rodiči problémy. Praha, Portál 1994.
- Badinter, E.: XY. Identita muža. Bratislava, Aspekt 1999..
- Bednařík, A. a kol.: Životné zručnosti a ako ich rozvíjať. Príručka pre pracovníkov s deťmi a mladými ľuďmi. Bratislava, Nadácia pre deti Slovenska 2004.
- Bosá, M. – Minarovičová, K.: Rodovo citlivá výchova. Bratislava. EsFem 2006.
- Braun, G. – Wolters, D.:Proti sexuálnemu zneužívaniu detí. Bratislava, Aspekt 1999.
- Coleman. E.: Toward a synthetic understanding of sexual orientation. In: McWhirter - D. - Sanders, S. - Reinisch, J. (Eds.): Homosexuality/heterosexuality. New York, Oxford University Press 1990.
- Concise Report on World Population Monitoring 2002, UN Population Division of the Department of Economic and Social Affairs, with input of WHO and UNAIDS
- Council of Europe, Group of Specialists on the Right to Free Choice in Matters of Reproduction and Lifestyles, Draft Recommendation on the Right to Free Choice in Matters of Sexuality and Reproduction.
- Cviková, J.: Konať proti násiliu na deťoch. Z nemeckého originálu Gegen Gewalt an Kindern handeln. Košice, Pro Familia, Aspekt 1999.
- Cviková, J.: To najdrahšie, čo máme? O sexuálnom zneužívaní detí. In: Aspekt 2/1997 – ženské telo.
- Červenková, I.: Dôsledky homofóbie a heterosexizmu. In: Ondrisová, S. - Šípošová, M., - Červenková, I. - Jójart, P., Bianchi, G. (Eds.): Neviditeľná menšina. Čo (ne)vieme o sexuálnej orientácii. Bratislava, Nadácia občan a demokracia, 2002. s. 76-80.
- Dříza, J.: 1997. Občianska výchova pre 7. ročník základných škôl. Bratislava, SPN 1997.
- Eger, R.: Rozhovor Aspektu s Renate Egger. In: Aspekt, 2000, č.1, s. 113-129.
- Elliottová, M.: Jak ochrániť své dítě. Praha, Portál 1995.
- Fenwicková, E. – Walker, R.: Sexuálna výchova. Bratislava, Cesty 1996.
- Global Policy Committee of the World Health Organization, 2 May 1994 - The WHO Position Paper on Health, Population and Development for the International Conference on Population and Development, Cairo, 5-13 September 1994.
- Gréč, J.: Inakosť, registrované partnerstvo. Atribút g/l, 1, 2000, 1, s. 6-7.
- Charta sexuálnych a reprodukčných práv IPPF, 1999.
- Jewitt, C.: Exploring healthy sexuality. London, Family Planning Association 1994.
- Kiczková, Z.: O štruktúre a fungovaní rodových stereotypov alebo prečo je dôležité rozlišovať medzi pojmi pohlavie a rod. In: Nerovné cesty k rovnosti (Pohľady na ľudské a občianske práva žien na Slovensku. Bratislava, BICFS 2001.
- Kiczková, Z.: Rodová identita ako konštrukcia. In: Kiczková, Z. a i.: Otázky rodovej identity vo výtvarnom umení, architektúre, filme a literatúre. Bratislava, Univerzita Komenského 2000. s. 5-10.
- Kliment, M.: Sexuálne prenosné choroby. Bratislava, ŠPÚ 1995.
- Koncepcia rovnosti príležitosti žien a mužov schválená vládou SR, uznesenie č. 232 zo dňa 7.3.2001, In: www.esfem.sk.
- Lukšík, I.: Interakcie sexuálnych a drogových rizík: Sumarizácia výsledkov z dvoch sociokultúrnych prostredí. Československá psychologie, 47, 5, 2003 s. 437-450.
- Lukšík, I.: Sociálne a psychologické znaky sexuality na Slovensku v 90. rokoch – analýza kvantitatívnych údajov. Npubl.
- Lukšík, I. - Bianchi, G. - Popper, M.: Sociálne riziká šírenia HIV/AIDS a užívania drog na Slovensku. Zborník z 4. medzinárodného seminára AIDS a my. Poděbrady, 1995. Praha, Česko-slovensko-švajčiarska zdravotnícka spoločnosť 1996.
- Lukšík, I. - Supeková, M.: Sexualita a rodovosť v sociálnych a výchovných súvislostiach. Bratislava, Humanitas 2003.
- Matějček, M.:Co, kdy a jak ve výchově dětí. Praha, Portál 1996.
- Matějček, Z. – Dytrych, Z. – Dunovský, J.: Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha, Grada – Avicenum 1995.
- Mebes, M.:Dotyky nie sú na rozkaz. Bratislava, Aspekt 1997.
- Mebes, M.:Pusinky nie sú na rozkaz. Bratislava, Aspekt 1997.
- Meredithová, S.: Dospievanie a sex. Bratislava, Mladé letá 1992.
- Mesochoritsová, A.: Spoločenské a ľudskoprávne aspekty násilia páchaného na ženách. Diplomová práca, Bratislava 2001, In: www.esfem.sk.
- Metodická príručka k programu S tebou o tebe schváleným MŠ SR pod číslom 203/1999-4 v Bratislave, 1999, s. 21.

- Metodický materiál č.15, Interakčné hry pre dospelých, Manželská a predmanželská poradňa hl. m. SSR Bratislava. Bratislava, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie 1989.
- Miedzogová, J.: Základy etiky. Bratislava, SPN 1995.
- Minarovičová, K.: Čo sa v škole o nerovnosti naučíš... : Rodové stereotypy v postojoch učiteliek a učiteľov. In: Cviková, J. – Juráňová, J. (eds): Ružový a modrý svet : rodové stereotypy a ich dôsledky. Bratislava, Občan a demokracia, Aspekt 2003. s. 248-259.
- Minarovičová, K.: Rodovo citlivá výchova. Diplomová práca. Bez vročenia, In: www.esfem.sk.
- Oakleyová, A.: Pohlaví, gender a spoločnosť. Praha, Portál 2000.
- Ondrisová, S.: Sexuálna orientácia. In: Ondrisová, S. - Šípošová, M. - Červenková, I. - Jójart, P. - Bianchi, G. (Eds.): Neviditeľná menšina. Čo (ne)vieme o sexuálnej orientácii. Nadácia občan a demokracia, Bratislava 2002, s. 13-21.
- Ondrisová, S. - Šípošová, M. - Červenková, I. - Jójart, P., Bianchi, G. (Eds.): Neviditeľná menšina. Čo (ne)vieme o sexuálnej orientácii. Nadácia občan a demokracia, Bratislava, 2002.
- Petrusek, M. a kol.: Veľký sociologický slovník, Praha, Karolinum 1996.
- Pirošík, V.: Marginalizované skupiny. In: Kollár, M. - Mesežnikov, G. (Eds.): Slovensko 2000. Súhrnná správa o stave spoločnosti. Bratislava, Inštitút pre verejné otázky 2000.
- Poliaková, E. a kol.: Výchova k rodičovstvu, manželstvu a etike intímnych vzťahov. K projektu EÚ: Profesionálna príprava pre výchovné a vzdelávacie pôsobenie na deti v otázkach rodičovstva, manželstva a etiky intímnych vzťahov. Zborník. Nitra, Slovidiac 1996.
- Poliaková, E. – Poradovský, K.:Keď dospievam. Bratislava, SPN 2003.
- Prevenia infekcie HIV/AIDS. Informačný leták. Aids Hilfe Wien, Radinger 2005.
- Prevendárová, J.:Výchova k manželstvu a rodičovstvu. Bratislava, SPN 2000.
- Rovňanová, L.:Námety pre výchovu k manželstvu a rodičovstvu na I. stupni ZŠ. Zostavený výber aktivít zo záverečných prác ŠIS doplnený vlastnými. Banská Bystrica, MPC 2001.
- Sandford, T. G. M. - Cohen-Kettenis, P.: Sexual behavior in Dutch and Belgian children as observed by their mothers. In: Sanford, T. G. M. - Rademakers, J. (Eds.): Childhood sexuality. Normal sexual behavior and development. Binghampton, The Haworth Press 2000, s. 105-116.
- Sielert, U. - Keil, S. - Herrath, F. - Wendel, H. - Hanswille, R. - Kleinschmidt, L. - Linde, K. - Rodewald, M. - Scheduikat, S. - Pondělíček, I.: Sexuální výchova. Praha, Trizonia 1994.
- Silberman, M.: 101 metod pro aktivní výcvik a vyučování. Praha, Portál 1997.
- Stiegler, B.: Ako uplatňovať rodové hľadisko. Bratislava, Aspekt 2002. s. 39.
- Strmeňová, J.: Doniesol ma bocian? Bratislava, Mladé letá 1971.
- Szapuová, M.: Kategória rodu vo feministickom diskurze. In: [http://158.195.116.177/0data/pub/Kategoria rodu vo feministickom diskurze.htm](http://158.195.116.177/0data/pub/Kategoria%20rodu%20vo%20feministickom%20diskurze.htm)
- Šípošová, M., Jójart, P., Daučíková, A. a kol.: Správa o diskriminácii lesbických žien, gejov, bisexuálov a bisexuálok na Slovensku. Bratislava, Q archív 2002.
- Šlosár, R. a i.: Občianska výchova pre 9. ročník základných škôl : Základná ekonomická orientácia a globálne problémy ľudstva. Bratislava, SPN 1997.
- Šmausová, G.: Proti tvrdošíjnej predstave o ontickej povahe gender a pohlaví. In: Barša, P. (ed.): Politika rodu a sexuálnej identity (Sborník prací fakulty sociálních studií Brněnské univerzity - Sociální studie 7). Masarykova univerzita v Brně, Fakulta sociálních studií, Brno 2002, s. 15–27.
- Trojan, O.: O čápech, vránách a dětech. Praha, Grada 1999.
- Učebné osnovy Výchovy k manželstvu a rodičovstvu, schválené MŠ SR pod číslom 2493 / 1998 – 41 s platnosťou od 1. septembra 1998. Bratislava, Arimes 1998.
- Uzel, R.: Jak neotěhotnět. Praha, Scientia medica 1992.
- Vaničková, E. – Provazník, K. – Hadj-Moussová, Z. – Spilková, J.: Sexuální násilí na dětech. Výskyt, podoby, diagnostika, terapie a prevence. Praha, Portál 1999.
- Verdouxová, Ch. – Cohen, J. – Kahn-Nathanová, J. – Tordjman, G.: Encyklopédia pohlavného života. 4 zväzky. Martin, Slovart 1994.
- Vopel, Klaus. W.: Interaction spiele fur Jugendliche, Teil III, Isko Press 1981.
- Vyhláška MZV ČSSR č.62/1987 Zb. o prijatí Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien.
- Vyhláška MZV o Dohovore o politických právach žien č.46/1955 Sb.
- WHO, 'Definitions and Indicators in Family Planning, Maternal & Child Health and Reproductive Health Used in the WHO Regional Office For Europe', March 1999.
- Wolf, N.: Mýtus krásy, Bratislava, Aspekt 2000.
- Zonis-Flaherty, C. – Lorant, E.: Sexualita človeka. Bratislava, OSF, Jaspis 1992.